

Zamujene priložnosti in izzivi raziskovanja v šolski praksi

Ivan Lorenčič, II. gimnazija Maribor

Vloga in pomen raziskovanja na področju vzgoje in izobraževanja

- pomembnost raziskovanja področja vzgoje in izobraževanja s stališča prakse,
- temeljne raziskave: aplikativne raziskave,
- zapostavljenost aplikativnih raziskav,
- aplikativne raziskave praksi pomagajo pri učinkovitejšem izvajanju programov in vzgojno-izobraževalnega procesa

Sistematičnost spremljave raziskovanja

- nujnost rednega in načrtovanega raziskovanja ter spremljanja vzgojno- izobraževalnega področja,
- ključno raziskovanje in spremljanje šolskega sistema, velikokrat ob pripravi Bele knjige,
- Bela knjiga ne temelji na dolgoročnem spremljanju sistema,
- primer: nimamo načrtovane spremljave novih učnih načrtov
- posledica: učni načrti stari več kot deset let,

Raziskovalne institucije

- Zavod RS za šolstvo,
- Pedagoški inštitut,
- fakultete,
- zasebni raziskovalci,
- drugi izvajalci

Naloge ZŠ/Pedagoški inštitut

- **Zavod Republike Slovenije za šolstvo (National Education Institute)** je osrednji nacionalni razvojno-raziskovalni in svetovalni zavod na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva in splošnega srednješolskega izobraževanja.
- **Pedagoški inštitut (Education Research Institute)** je osrednja nacionalna ustanova za raziskovanje vzgoje in izobraževanja. Izvaja temeljne in aplikativne raziskave ter evalvacijske in razvojne študije na vseh področjih vzgoje in izobraževanja
- dve osrednji raziskovalni instituciji

Primer Finske

- **Finnish Institute for Educational Research**
- conducts internationally esteemed multidisciplinary research on education. The research ranges from primary education to university education as well as adult learning to the relationships between education and working life. The aim is to support teachers, educational establishments and decision-makers in the promotion of learning and development of education
- **Finnish National Agency for Education**
- Finnish National Agency for Education core tasks are to develop education and training, early childhood education and lifelong learning and to promote internationalisation in Finland.

„Odtujenost“ osrednjih raziskovalnih zavodov od šolske prakse

- premajhna pozornost spremljavi in raziskavam izvajanja programov
- nenačrtnost spremljanja in načrtovanja
- naključnost izvajanja spremljanja in načrtovanja
- zakasnelost izvajanja

Zamujene priložnosti spremljanja in raziskovanja

- primer gimnazijskega programa; podobno na drugih podsistemih,
- obvezne izbirne vsebine (OIV),
- športni oddelki,
- trajnost gimnazijskega znanja,
- mednarodna matura
- Projektno raziskovalni oddelek (PRO oddelek)

Obvezne izbirne vsebine

- predstavljajo 11% gimnazijskega programa,
- dijakom omogočajo izbiro vsebin ki niso del učnih načrtov in omogočajo širitev znanja, spretnosti in veščin
- obvezni del za vse dijake, izbirni del;
- obvezni del: državljanska kultura, kulturne vsebine, športni dnevi itd.,
- izbirni del: obvezna ponudba šole, prosta izbira dijaka;
- spremljava: ustreznost postavljenega sistema; izbira vsebin izbirnega dela; časovna umeščenost OIV v šolskem letu, ustreznost izvajanja zunanjih izvajalcev, ustreznost ocenjevanja (opravil, ni opravil); primerjava s CAS v mednarodni maturi

Športni oddelki

- trideset let izvajanja brez ustrezne spremljave oziroma raziskav,
- prilagajanje programa dijakom športnikom,
- manjše število dijakov v razredu (20), individualna pomoč, več športne vzgoje,
- velika odsotnost dijakov,
- spremljava: ustreznost koncepta; število športnih oddelkov; primerjava izobraževanja dijakov športnikov v športnih oddelkih in dijakov športnikov v splošnih oddelkih; ustreznost vpisnih pogojev, smiselnost manjšega števila dijakov v razredih; homogeni: heterogeni oddelki; smiselnost izvajanja športne vzgoje v šoli; ocenjevanje športne vzgoje

Mednarodna matura

- trideset let izvajanja
- cilj uvedbe: zagotoviti dijakom drugačen, v svetu priznan program, možnost primerjave in prenašanja dobrih rešitev v naš program
- spremljava: vpis dijakov po končani mednarodni maturi; primerjava obeh programov po tridesetih letih izvajanja

Trajnost gimnazijskega znanja

- vpliv mature na pouk in pridobljeno znanje,
- prilagajanje pouka maturi,
- raziskava o znanju dijakov (študentov) po npr. treh letih študija

Projektno- raziskovalni oddelek (PRO oddelek)

- uveden kot poskus na II. gimnaziji Maribor leta 2010,
- preveriti možne sistemske spremembe,
- izvajanje slovenščine, angleščine, matematike na dveh ravneh od 1. letnika,
- uvedba predmeta Projektno delo z osnovami raziskovalnega dela,
- obvezna izdelava projekta oziroma raziskovalne naloge
- fleksibilni urnik,
- izvedena samoevalvacija; žal ni bilo kljub pozivu izvedene zunanje evalvacije

Zaključek

- nujnost rednega in načrtnega raziskovanja in spremljanja izvajanja programov,
- brez raziskovanja in spremljanja ni možna resna prenova področja vzgoje in izobraževanja,
- priložnost resnega razmisleka o vzpostavitvi celovitega sistema spremljanja; primer: spremljava uvajanja devetletke